

BORGARTING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 25.09.2006

Saksnr.: 06-065279KSI-BORG/04

Dommere:

Lagmann
Lagdommer
Lagdommer

Ola Dahl
Sveinung Koslung
Ragnar Vik

Hjelpeintervenient
Kjærende part

Norsk Redaktørforening
Norsk Riksringkasting AS

Advokat Vidar Strømme
Advokat Jon Wessel-Aas

Kjæremålsmotpart

Christer Tromsdal

Advokat Karl Nicolai
Vogt Skjerdal

Saken gjelder midlertidig forføyning der det ble nedlagt forbud mot å sende et TV-program. Spørsmålet er om forføyningen er i strid med yringsfriheten, jf. Grl. § 100 og EMK art. 10.

Christer Tromsdal hadde i lengre tid samarbeidet med politiet med sikte på å få oppsporet store pengesummer som stammet fra alvorlige ranshandlinger, angivelig fra NOKAS-ranet i Stavanger i april 2004. Tromsdal hadde kontaktet politiet nokså umiddelbart etter at han i sin tid ble oppsøkt av en person i det kriminelle miljøet, en person som skulle ha fått i oppdrag fra ranerne å søke å få det betydelige ransutbyttet ut av landet. Han hadde deretter over et betydelig tidsrom opprettholdt kontakten både med det kriminelle miljøet og med politiet. Tromsdal orienterte en journalist om saken, og han mente å ha en avtale om at journalisten ikke kunne gjøre bruk av materialet uten hans samtykke. Journalisten inngitt imidlertid et samarbeid med NRK om et program i "Brennpunkt" der Tromsdals rolle ville bli avdekket.

Tromsdal fremmet 29. september 2005 begjæring om midlertidig forføyning for å få stanset NRKs sending av det angjeldende TV-programmet "Brennpunkt", som var planlagt sendt 4. oktober 2005. Som begrunnelse for kravet ble angitt at det ville være i strid med en avtale om at materialet ikke skulle brukes uten hans samtykke, og at en offentliggjøring vil medføre en stor fare for Tromsdal.

Etter muntlig forhandling avsa Oslo byfogdembete kjennelse 4. oktober 2005 med slik slutning:

1. Norsk Rikskringkasting AS forbys å sende TV-programmet "Brennpunkt": Om politiets etterforskningsmetoder.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Byfogdembetet begrunnet forbudet med at kringkastingen av programmet ville innebære en fare for Tromsdals liv og helse.

NRK påkjærte 5. oktober 2005 kjennelsen til Borgarting lagmannsrett, men valgte likevel samme dag å sende programmet på NRK 1 under tittelen "Jakten på NOKAS-pengene". Tromsdal reagerte med å anmelde NRK til politiet for å ha brutt det forbud som Oslo byfogdembete hadde nedlagt, jf. straffeloven § 343. Påtalemyndigheten har utstedt et forelegg mot NRK v/kringkastingssjef John G. Bernander. Forelegget er ikke vedtatt, og straffesaken er brakt inn for Oslo tingrett.

For lagmannsretten nedla NRK slik påstand:

1. Oslo byfogdembetes kjennelse av 04.10.05, slutningens pkt 1, oppheves.
2. Oslo byfogdembetes kjennelse av 04.10.05, slutningens pkt 1, har krenket Norsk rikskringkasting AS' rettigheter etter Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10.

Tromsdal påsto kjæremålet avvist.

Borgarting lagmannsrett avsa 14. november 2005 kjennelse med slik slutning:

1. Kjæremålet avvises.
2. Norsk Rikskringkasting AS betaler innen 2 — to — uker fra kjennelsens forkynnelse 6.250 — sekstusentohundreogfemti — kroner til Christer Tromsdal i saksomkostninger for lagmannsretten.

Lagmannsretten la til grunn at den rettslige interessen i saken om midlertidig forføyning var falt bort etter at programmet var blitt sendt. Forholdet til EMK art. 10 og 13 kunne ikke føre til noen annen konklusjon.

NRK påkjærte kjennelsen til Høyesteretts kjæremålsutvalg og nedla slik påstand:

Borgarting lagmannsretts kjennelse av 14.11.05 oppheves, og saken hjemvises til behandling i Borgarting lagmannsrett.

Christer Tromsdal tok til motmæle og nedla slik påstand:

1. Kjæremålet forkastes.
2. Norsk Rikskringkasting AS og Norsk Redaktørforening tilpliktet å betale sakens omkostninger for Høyesterett, med tillegg av rente etter forsinkelsesrenteloven 17. desember 1976 nr. 100 § 2. jf. § 3 fra forfall til betaling finner sted.

Norsk Redaktørforening ble gitt tillatelse til å opptre som hjelpeintervenient til støtte for NRK. Høyesteretts kjæremålsutvalg besluttet at kjæremålssaken i sin helhet skulle avgjøres av Høyesterett. Høyesterett avsa 24. april 2006 kjennelse med slik slutning:

Lagmannsrettens kjennelse oppheves, og saken hjemvises til fortsatt behandling i lagmannsretten.

Høyesterett kom til at NRK hadde rettslig interesse i at kjæremålet ble fremmet til realitetsbehandling, jf. tvml. § 54. Det ble lagt vekt på at et nyhetsmedium som NRK må sies å ha en uttalt prejudikatsinteresse i å få prøvd rettmessigheten av et forbud mot upubliserte ytringer. Videre er det vist til at Tromsdal i uttalelse til media har gitt uttrykk for at det vil kunne bli aktuelt å reise erstatningssøksmål mot NRK, at det er reist straffesak mot kringkastingssjefen, og at det må legges til rette for en effektiv nasjonal rettslig prøving av spørsmål om konvensjonsbrudd, det vil si forholdet til EMK art. 10. Videre heter det i kjennelsen:

Jeg er etter dette kommet til at lagmannsrettens avvisningskjennelse må oppheves, og kjæremålssaken hjemvises til fortsatt behandling. Lagmannsretten vil da måtte ta standpunkt til NRKs anførsler om forholdet til Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10 så langt slike anførsler fremmes som ledd i angrepet på rettmessigheten av kringkastingforbudet. Skulle lagmannsretten komme til at

konvensjonen er krenket, vil en konstatering av dette i tilfelle naturlig inngå som et ledd i begrunnelsen for å oppheve forbudet.

Det har vært avholdt to saksforberedende møter for å få avklart hvilke påstander som skulle nedlegges og for å komme frem til en hensiktsmessig tilkjæring av saken. Det var enighet om at det ikke skulle være noen bevisførsel, og at lagmannsretten således må bygge sin avgjørelse på det faktum som byfogdembetet har lagt til grunn for sin avgjørelse.

Også for lagmannsretten trådte Norsk Redaktørforening inn som hjelpeintervenient til støtte for NRK. Muntlig forhandling ble avholdt 4. september 2006 i Borgarting lagmannsretts hus. NRK og Norsk Redaktørforening var representert ved sine prosessfullmektiger. Videre var kringkastingssjef John G. Bernander og generalsekretær i Norsk Redaktørforening, Nils E. Øy, til stede og avga forklaring, jf. tvml. § 213 annet ledd. Christer Tromsdal møtte med sin prosessfullmektig, men avga ikke forklaring

Den kjærende part har i hovedtrekk anført:

Byfogdembetets kjennelse er i strid med GrL. § 100 og EMK art. 10.

I forholdet til Grunnloven anføres at kjennelsen er i strid både med den formelle og materielle ytringsfriheten.

Det er en misteforutsetning for å tillate forhåndssensur at selve ytringen er rettstridig. Det finnes ingen rettsregler som forbyr publisering av sanne opplysninger. En står således ikke overfor ytringer som NRK vil kunne holdes rettslig ansvarlig for på noen måte. Byfogdembetet har heller ikke oppstilt noen rettstridssnorm som ytringen kan være i strid med, langt mindre vist til noen aktuell lovhjemmel. Tvangsfullbyrdelsesloven er åpenbart ingen hjemmel.

Inngrepet lar seg heller ikke forsvare holdt opp mot ytringsfrihetens begrunnelse. Ved å totalforby offentliggjøring av informasjon med stor allmenn interesse om statens forvaltning av politi- og påtalemyndighet, har retten nettopp stanset ytringer som er avgjørende for en søken etter sannhet, demokratiet og individets frie meningsdannelse. Man står således overfor et inngrep i kjerneområdet for ytringsfriheten. Likevel har ikke byfogdembetet vurdert hvilke konsekvenser et forbud vil ha for ytringsfriheten.

Subsidiært anføres at vilkårene for å gjøre unntak fra forbudet mot forhåndssensur ikke er oppfylt. Det uavklart om det overhode er adgang til å forhåndssensurere den type upublisert materiale som en står overfor i nærværende sak. Det aktuelle programmet var ikke et ferdig produkt, og det var således ikke mulig for retten å vurdere den enkelte ytring i en kontekst opp mot spørsmålet om det var grunnlag for forhåndssensur. Det foreligger heller ingen irreversibel skade som kan begrunne innskrenkninger i forbudet mot

forhåndssensur. Selve offentliggjøringen kunne ikke føre til noen skade. Det er ikke tilstrekkelig at publiseringen indirekte kan utløse et ønske fra noen om å påføre andre en skade. Staten har ansvaret for å forebygge og avverge slik skade.

Det foreligger også en krenkelse av EMK art. 10. Verken vilkåret om lovforankring eller nødvendighetsvilkåret er oppfylt. Lovskravet er ikke oppfylt fordi byfogdembetet ikke har påvist noen klar rettsstridsnorm som ville ha blitt overtrådt, dersom programmet ikke var blitt stoppet. Nødvendighetskravet er ikke oppfylt fordi det ikke foreligger tvingende samfunnsmessige behov som tilsier at det gjøres et så alvorlig inngrep i ytringsfriheten. Forbudet er ikke egnet til å realisere formålet med inngrepet idet det allerede var kjent i det kriminelle miljø at Tromsdal hadde operert som politiinformant. Videre er begrunnelsen for inngrepet mangelfullt. Politiet har plikt til å forhindre den mulige årsaksrekke som publiseringen kunne utløse. Når denne plikten vurderes opp mot de konkrete og generelle konsekvenser forbudet har for pressefriheten, er det åpenbart at forbudet ikke står seg ved en proporsjonalitetsvurdering. Man står overfor et ekstremt forbud som griper inn i kjernen av pressefrihetens begrunnelse.

I tillegg til at det kreves at byfogdembetets kjennelse oppheves, nedlegges påstand om at det foreligger en konvensjonskrenkelse. Det vises til at Høyesterett bl. a. har begrunnet den fortsatte rettslige interessen i subsidiaritetsprinsippet. NRK vil ikke kunne kreve noen erstatning av Tromsdal for en konvensjonskrenkelse foretatt av staten v/Oslo byfogdembete, og det vil da være naturlig at en konstatering av konvensjonskrenkelse inngår i lagmannsrettens slutning som en symbolsk oppreisning. Det vil også bety at lagmannsrettens avgjørelse om konvensjonskrenkelse, vil være gjenstad for kjæremål.

Norsk rikskringkasting AS har nedlagt slik påstand:

1. Oslo byfogdembetes kjennelse oppheves.
2. Oslo byfogdembetes kjennelse krenket EMK artikkel 10.

Hjelpeintervenienten — Norsk Redaktørforening — har sluttet seg til den kjærende parts anførsler, og har særlig fremhevet de tunge, prinsipielle spørsmål som berøres vedrørende forhåndssensur.

Kjæremotparten har i hovedtrekk anført:

Verken Grl. § 100 eller EMK art. 10 er til hinder for at det utøves forhåndskontroll av yringer. Det skal imidlertid mye til, men denne saken er et eksempel på et yttertilfelle hvor et forbud har vært nødvendig for å avverge en uopprettelig skade.

Det kan ikke være tvil om at lovskravet i Grl. 100 og EMK art. 10 er oppfylt. Tvangsfullbyrdelsesloven gir en klar internrettslig hjemmel for forbudet. Det kan ikke

kreves noen lovhjemmel ut over reglene i tvangsfullbyrdelsesloven, som må sammenholdes og anvendes i samsvar med Grl. § 100 og EMK art. 10. Hvorvidt selve ytringen må være ulovlig er et terminologisk spørsmål. Det avgjørende må være at ytringen kan forårsake ulovlige inngrep i beskyttelsesverdige interesser. Ytringen blir ulovlig pga. de konsekvensene den kan få. Det kan heller ikke være tvilsomt at forbudet ivaretar et legitimt formål, dvs. vern av liv og helse.

Det vanskelige spørsmålet i saken, både i forholdet til Grunnloven og EMK, er den avveining som må foretas mellom NRKs yttingsfrihet og Tromsdals krav på beskyttelse av liv og helse. Bygdfogdembetet har kommet til at det er sannsynlig at Tromsdal vil bli utsatt for represalier som setter hans helse og liv i fare dersom programmet ikke stoppes. Det foreligger således en fare for en uoprettelig skade av verdier som har krav på beskyttelse. Forhåndskontroll var det eneste effektive beskyttelsestiltak. Politiet vil ikke kunne gi noe absolutt vern. NRKs konsekvensbetraktninger er utenfor enhver proposisjon. Forbudet er ikke rettet mot selve budskapet i programmet. Tromsdal har ikke noe imot at det sendes et program om politiets etterforskningsmetoder. NRK må finne en annen måte å formidle ytringen på, som ikke setter Tromsdals liv i fare.

Den kjærende parts påstand om fastsettelsesavgjørelse på at det foreligger en konvensjonskrenkelse, må under enhver omstendighet avvises. En slik påstand måtte eventuelt vært rettet mot staten. Det er tilstrekkelig for å tilfredstille kravene om effektiv domstolskontroll etter EMK art. 13 at prøvelsen finner sted i premissene.

Christer Tromsdal har nedlagt slik påstand:

Prinsipalt:

1. NRKs kjæremål forkastes.
2. NRKs påstand pkt. 2 avvises.

Subsidiært:

1. Oslo byfogds kjennelse pkt. 1 stadfestes.
2. Christer Tromsdal frifinnes for NRKs påstand nr. 2.

Under enhver omstendighet:

Norsk Rikskringkasting AS og Norsk redaktørforening tilpliktes å betale Christer Tromsdals saksomkostninger, med tillegg av rente etter forsinkelsesrenteloven 17. desember 1976 nr. 100 § 2, jf. § 3, fra forfall til betaling finner sted.

Lagmannsretten bemerker:

Byfogdembetets midlertidige forføyning om å forby å sende TV-programmet, er et inngrep i yttingsfriheten. Spørsmålet er om det kan gjøres et slikt inngrep uten å komme i konflikt med Grl. § 100 og EMK art. 10.

Det følger av EMDs praksis at EMK art. 10 ikke inneholder noe absolutt forbud mot forhåndssensur i form av midlertidige forføyninger overfor upubliserte ytringer, se Kyrre Eggen: Ytringsfrihet, 2002, s. 602 med henvisninger til praksis. Hvorvidt Grl. § 100 står i veien for å nedlegge et slikt forbud er mer uklart. I Rt. 1999 s. 1762 aksepterte Høyesterett at det ble brukt midlertidig forføyning mot en ytring, men forføyningen rettet seg her mot en bok som allerede var blitt publisert. Det finnes ingen avgjørelser fra Høyesterett som aksepterer midlertidige forføyninger som forhindrer offentliggjøring av upubliserte ytringer. Ordlyden i Grl. 100 fjerde ledd slik den lyder etter endringen i 2004, åpner heller ikke for at det kan tillates forhåndssensur ved bruk av midlertidige forføyninger. Det fremgår imidlertid klart av forarbeidene; NOU 1999: 27, St.meld. nr. 42 (1999-2000), St. meld. nr. 26 (2003-2004) og Innst. S. nr. 270 (2003-2004), til grunnlovsendringen at forbudet mot forhåndssensur ikke er ment som en absolutt skranke.

I tråd med det som fremholdes her, legger lagmannsretten til grunn at Grl. §100 ikke er til hinder for bruk av midlertidige forføyninger for å stanse en ytring, men at det må forbeholdes de tilfeller der ytringen vil føre til irreversible skader, se St. meld. nr. 26 (2003-2004) pkt. 5.6.2. Retten har forstått NRKs anførsler slik at dette utgangspunktet heller ikke bestrides.

For å kunne tillate at det gjøres inngrep i ytringsfriheten, må vilkårene i EMK art. 10 nr. 2 være oppfylt. Det følger av bestemmelsen at inngrepet må ha hjemmel i lov, forfølge et lovlig formål, og være nødvendig i et demokratisk samfunn for å beskytte et legitimt formål. Også i forhold til Grunnloven vil dette være de sentrale temaer.

Lovskravet innebærer at inngrepet må ha hjemmel i lov, og at denne hjemmelen er tilstrekkelig forutsigbar og tilgjengelig. Som fremholdt ovenfor gir tvangsfullbyrdsloven hjemmel for at det ved midlertidige forføyninger kan gjøres inngrep i ytringsfriheten ved at det nedlegges forbud mot offentliggjøring av upubliserte ytringer. Det er likevel et spørsmål om loven gir hjemmel til å stanse en ytring med et slikt innhold som i nærværende sak.

Et grunnvilkår for å kunne nedlegge en midlertidig forføyning, er at saksøker har et "krav" som forføyningen skal sikre. Normalt må dette kravet sannsynliggjøres, men unntak kan gjøres dersom det er "fare ved opphold", jf. lovens § 15-6 annet ledd.

I Tromsdals begjæring om midlertidig forføyning er kravet om stansing av den planlagte sendingen av TV- programmet, begrunnet med at kringkastingen ville være i strid med en avtale han hadde inngått med en journalist om hemmelighold. I begjæringen var det ikke påberopt noe annet grunnlag for å kunne kreve programmet stanset. At sending av programmet ville innebære en betydelig fare for Tromsdal, var fremholdt som et moment i begrunnelsen for at det forelå sikringsgrunn.

Byfogdembetet kom til at avtalen om hemmelighold var forfalsket og antedatert, og at det heller ikke fantes annet grunnlag for at Tromsdal alene hadde råderetten over den informasjon han hadde videreformidlet til journalisten. Etter å ha konstatert dette drøftet byfogdembetet om det forelå andre grunnlag enn avtalerettslige, som kunne begrunne en midlertidig forføyning. Det er imidlertid uklart om byfogdembetet mente at programmet inneholdt ytringer som i seg selv kunne være rettstridige i relasjon til Tromsdal, eller om embetet la til grunn at de indirekte virkningene av at programmet ble sendt, utsatte Tromsdal for en så alvorlig fare at selve denne risikoen var tilstrekkelig til å begrunne forbudet.

Det nevnes for ordens skyld at anførselen om at sendingen av programmet ville være i strid med avtale, ikke er opprettholdt for lagmannsretten.

TV-programmet var ikke et ferdig produkt på det tidspunkt byfogdembetet traff sin avgjørelse. Det som forelå av materiale ble heller ikke vist for retten. Ut fra de opplysninger som forelå for byfogdembetet, som det er redegjort for i kjennelsen, kan ikke lagmannsretten se at det er fremkommet noen konkrete holdepunkter for at programmet inneholdt ytringer som i seg selv var rettstridige. Slik lagmannsretten har forstått Tromsdal, er det heller ikke anført at selve ytringen som sådan var ulovlig.

Det må etter dette konstateres at det ikke forelå konkrete opplysninger som kunne underbygge at det programmet NRK ønsket å sende inneholdt ytringer som isolert sett var rettstridige eller som NRK på noen måte kunne gjøres rettslig ansvarlig for i ettertid. Det var således ikke påvist at Tromsdal kunne ha noe "krav" på at programmet ble stanset. Selv om det legges til grunn at det forelå en "fare ved opphold", jf. tvangsl. § 15-6 annet ledd, er det etter lagmannsrettens syn tvilsomt om det var hjemmel i tvangsfullbyrdselsloven for å nedlegge midlertidig forføyning. Det bemerkes imidlertid at man kanskje kan tenke seg et krav som var begrunnet ut fra en ulovfestet nødrett, men dette har ikke vært fremme som noe tema i saken. Forholdet til lovskravet i EMK art. 10 fremstår etter dette som problematisk, men lagmannsretten finner ikke grunn til å komme nærmere inn på spørsmålet idet saken avgjøres på annet grunnlag.

Det kan også reises spørsmål om det overhode kan aksepteres at det nedlegges forbud mot en ytring som er lovlig. Som nevnt må det legges til grunn at det ikke foreligger noen hjemmel for at det skal kunne reageres på noen måte overfor NRK om programmet hadde blitt sendt. Dersom NRK i ettertid hadde blitt stilt til rettslig ansvar for at programmet var blitt sendt, ville det således ha vært i strid med lovskravet i EMK art. 10 og Grl. § 100 annet ledd. Dette sammenholdt med at forhåndssensur av enkeltyttringer som en her står overfor, som utgangspunkt må anses som et større inngrep i yttingsfriheten enn om ytringen hadde blitt sanksjonert med et etterfølgende ansvar, tilsier at det ikke kan åpnes for at det gis forbud mot lovlige ytringer.

Det følger imidlertid ikke uttrykkelig av bestemmelsene i EMK art. 10 eller Grl. § 100 at det ikke kan nedlegges forbud mot ytringer som er lovlige. Kjæremotparten har således anført at selv om ytringen er lovlig, må det være rom for forbud hvor de indirekte konsekvensene av ytringen gjør forbudet nødvendig for å avverge en uopprettelig skade. Lagmannsretten er ikke kjent med at det foreligger praksis verken fra EMD eller Høyesterett der dette spørsmålet er behandlet. Retten kan heller ikke se at spørsmålet er problematisert i juridisk teori eller i forarbeidene til endringen av Grl. § 100. Når det i forarbeidene konkluderes med at det unntaksvis må aksepteres at det anvendes midlertidige forføyninger overfor upubliserte ytringer, oppfatter imidlertid lagmannsretten at det ligger som en grunnforutsetning at selve ytringen er rettsstridig. Det samme gjelder for drøftelsen av forhåndssensur ved bruk av midlertidig forføyning i *Kyrre Eggen: Ytringsfrihet*, 2002, pkt. 7.5.6. På s. 603 heter det at midlertidige forføyninger kan aksepteres "dersom det er overveiende sannsynlig at ytringen er ulovlig, og sannsynlig at ytringen volder skader...." og videre på s. 603 at forføyninger kun kan aksepteres "dersom den antatt ulovlige ytringen volder skader...". Etter lagmannsrettens syn er det vanskelig å se at det kan være grunnlag for å tillate forhåndssensur uten at de materielle vilkår for å akseptere etterfølgende ansvar, er oppfylt. Dette må i hvert fall være den klare hovedregel. Det er imidlertid mulig at det vil kunne oppstå situasjoner som er så ekstreme at også lovlige ytringer må kunne stanses ut fra nødrettsbetraktninger, men dette har som nevnt ikke vært noe tema i saken.

Lagmannsretten er etter dette kommet til at det er tvilsomt både om byfogdembetets avgjørelse hadde hjemmel i tvangsfullbyrdelsesloven, og om det er adgang til å nedlegge et forbud som retter seg mot en ytring som er lovlig. Avgjørende er imidlertid at lagmannsretten heller ikke kan se at inngrepet er nødvendig i et demokratisk samfunn, jf. EMK art. 10 nr. 2.

Det følger av EMDs praksis at kriteriet "nødvendig i et demokratisk samfunn" må forstås slik at inngrepet må begrunnes i tvingende samfunnsmessige behov. I foreliggende sak er det tale om forhåndssensur av upubliserte ytringer som er lovlige. Forbudet rettet seg mot et meget sentralt nyhetsmedium, og det er på det rene at ytringen reiser viktige og sentrale spørsmål vedrørende politiets opptreden i samfunnet som har stor allmenn interesse. En står således i kjernen av det området som reglene om ytringsfrihet skal beskytte. Videre rettet forbudet seg mot et TV-program som ikke var ferdig produsert, og som heller ikke ble vist i retten. Byfogdembetet har således ikke hatt mulighet til å vurdere ytringene i en sammenheng opp mot de hensyn som kan begrunne inngrep i ytringsfriheten. Selv om forbud av denne karakter er midlertidige, vil det i praksis ofte bety et tidsubegrenset forbud fordi utgiver oppgir å sende programmet eller det mister sin aktualitet før det foreligger noen rettskraftig dom i tvisten. I foreliggende sak var det heller ikke gitt noen frist for å reise søksmål.

Når alle disse forhold tas i betraktning er det vanskelig å kunne forestille seg at det kan foreligge hensyn som kan være tungtveiende nok til at forhåndssensur av slike ytringer kan tillates. Det er ingen tvil om at hensynet til Tromsdals liv og helse er et legitimt formål. Det er imidlertid Tromsdal selv som har utsatt seg for fare ved å innlate seg på et samarbeid både med kriminelle elementer og med politiet. Det må være åpenbart at Tromsdal har tatt i betraktning at hans rolle som politiinformant kunne bli kjent, og at han derfor ville kunne bli utsatt for represalier. Den lovlige ytringen er bare en indirekte årsak til at det kan oppstå en farlig situasjon for Tromsdal. Denne faren for skade på liv og helse, må samfunnet håndtere på annen måte enn ved å forby NRK å sende TV-programmet. Den adekvate og nærliggende reaksjon på at hans rolle ble kjent, ville vært å henvende seg til politiet for å be om beskyttelse. Det presiseres at selv om byfogdembetet legger til grunn at det er sannsynlig at offentliggjøring vil kunne føre til represalier med fare for Tromsdals liv og helse, er det ikke fremkommet noe som tilsier at faren var av en slik art at det ikke var mulig å sette inn adekvate forholdsregler.

Lagmannsretten er etter dette kommet til at byfogdembetets midlertidige forføyning om å forby å sende TV-programmet, er et inngrep i ytringsfriheten som er i strid med EMK art. 10 nr. 2. I samsvar med NRKs påstand, punkt 1., blir byfogdembetets kjennelse å oppheve.

Lagmannsretten kan ikke se at det foreligger noe hjemmel for at retten, i en sak om midlertidig forføyning, kan avsi en fastsettelsesavgjørelse om at byfogdembetets avgjørelse krenker EMK art. 10, jf. NRKs påstand, punkt 2. NRK har ikke anført noe om hvilken sikringsgrunn som kan foreligge for et slikt fastsettelseskrav i en situasjon hvor byfogdembetets avgjørelse er opphevet. Det kan heller ikke være tvil om at det er tilstrekkelig i henhold til EMK art. 13 at forholdet til EMK er drøftet i premissene. Dersom NRK mener å ha en rettslig interesse i at det fastsettes med endelig virkning om det foreligger en konvensjonskrenkelse, må det fremmes et ordinært søksmål mot staten.

NRKs krav om fastsettelsesavgjørelse for at det forligger en konvensjonskrenkelse, blir etter dette å avvise.

NRK har ikke nedlagt påstand om å få dekket saksomkostninger. Tromsdal har nedlagt påstand om få dekket sine omkostninger for behandling av saken i lagmannsretten etter hjemvisningen fra Høyesterett.

Kjæremålet har delvis ført frem. I samsvar med hovedregelen i tvangsl. § 3-4, jf. tvml. § 180 annet ledd, jf. § 174 første ledd bør partene dekke sine egne omkostninger for lagmannsretten. Saksomkostninger tilkjennes derfor ikke.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

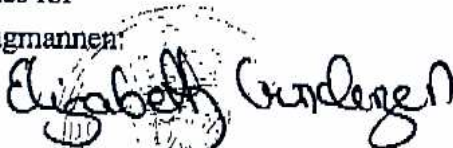
1. Oslo byfogdembetes kjennelse oppheves.
2. Norsk rikskringkasting AS' krav om fastsettelsesavgjørelse for konvensjonskrenkelse, avvises.
3. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Ola Dahl

Sveinung Koslung

Ragnar Vik

Bekreftes for
førstelagmannen:

Elisabeth Gundersen